

Sygn. akt III Ca 754/13

POSTANOWIENIE

Dnia 7 maja 2015 r.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu, Wydział III Cywilny Odwoławczy w składzie

następującym:

Przewodniczący:	SSO Katarzyna Kwilosz - Babiś (sprawozdawca) SSO Zofia Klisiewicz SSO Agnieszka Skrzekut
Protokolant:	staż. Kinga Burny

po rozpoznaniu w dniu 23 kwietnia 2015 r. w Nowym Sączu

na rozprawie

sprawy z wniosku E. K. (1)

przy uczestnictwie J. K. (1)

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji uczestnika

od postanowienia Sądu Rejonowego w Nowym Sączu VII Zamiejscowego Wydziału Cywilnego z siedzibą w Muszynie

z dnia 29 kwietnia 2013 r., sygn. akt VII Ns 30/13

postanawia:

1. zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że:

1.1. punktowi II. nadać treść:

„ ustalić, że w skład majątku wspólnego E. K. (1) i J. K. (1) wchodzi:

a) telewizor (...) S.,

b) meble: ścianka C. obejmująca 3 elementy, Komoda (...), Szafka RTV Narożna KRTN,

c) nakłady o wartości 239 964,00 zł z majątku wspólnego na nieruchomości położone w Ż.nr (...) Objęte księgami wieczystymi nr: (...)i (...)stanowiące majątek osobisty J. K. (1),

d) kwota 1174,91 zł,

e) składki zaewidencjonowane na subkoncie E. K. (1), o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych w okresie od 1 maja 2011r. do dnia 11 października 2011r.,

f) środki w łącznej liczbie (...)jednostek rozrachunkowych zgromadzone na rachunku E. K. (1)w (...)Otwarty Fundusz Emerytalny do dnia 11 października 2011r. (z tego 51,5 % jednostek rozrachunkowych z dniem 3 lutego 2014r. umorzono a wartość umorzonych jednostek podlega zaewidencjonowaniu w ZUS na subkoncie)”,

1.2. punktowi III. nadać treść:

„ dokonać podziału majątku wspólnego E. K. (1) i J. K. (1) w ten sposób, że: J. K. (1) przyznać telewizor opisany w punkcie II a) postanowienia, E. K. (1) przyznać ruchomości opisane w punktach II b) i II d) postanowienia, a składki i środki opisane w punktach II e) i II f) postanowienia przyznać E. K. (1) i J. K. (1) po połowie”,

1.3. punktowi V. nadać treść:

„ zasądzić od J. K. (1) na rzecz E. K. (1) tytułem rozliczenia ruchomości oraz nakładów z majątku wspólnego na majątek osobisty uczestnika kwotę 119 410,00 zł (sto dziewiętnaście tysięcy, czterysta dziesięć złotych), której płatność rozłożyć na trzy raty: I rata w kwocie 50 000,00 zł (pięćdziesiąt tysięcy złotych) płatna w terminie do 30 listopada 2015r, II rata w kwocie 50 000,00 zł (pięćdziesiąt tysięcy złotych) płatna w terminie do dnia 31 maja 2016r. i III rata w kwocie 19 410 zł (dziewiętnaście tysięcy, czterysta dziesięć złotych) płatna w terminie do dnia 30 listopada 2016r. – wszystkie raty z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia w płatności liczonymi od dnia wymagalności do dnia zapłaty”,

1.4. punktowi VI. nadać treść:

„ wartość przedmiotu postępowania ustalić na kwotę 282 120,83 zł ”,

1.5. punktowi VII. nadać treść:

„ nakazać ściągnąć od E. K. (1) i J. K. (1) na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Nowym Sączu, VII Zamiejscowego Wydziału Cywilnego z siedzibą w Muszynie kwoty po 1994,59 zł tytułem zwrotu wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa”,

1.6. uchylić punkt VIII.,

1.7. punktowi IX nadać oznaczenie VIII., a punktowi X nadać oznaczenie IX.,

2. w pozostałym zakresie apelację oddalić,

3. nakazać ściągnąć od E. K. (1) i J. K. (1) na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Nowym Sączu kwoty po 1867,84 zł (jeden tysiąc, osiemset sześćdziesiąt siedem 84/100) tytułem zwrotu wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa w postępowaniu apelacyjnym,

4. nakazać zwrócić uczestnikowi J. K. (1) kwotę 1000 zł (jeden tysiąc złotych) uiszczoną tytułem opłaty od apelacji jako nienależnie pobraną,

5. przyznać adwokatowi M. O. ze środków Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Nowym Sączu, VII Zamiejscowego Wydziału Cywilnego z siedzibą w Muszynie kwotę 2214,00 zł (dwa tysiące,

dwieście czternaście złotych 00/100) brutto tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną wnioskodawczyni z urzędu w postępowaniu apelacyjnym,

6. orzec, że wnioskodawczyni i uczestnik ponoszą koszty postępowania apelacyjnego związane ze swym udziałem w sprawie.

Sygn. akt III Ca 754/13

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 29 kwietnia 2013 roku Sąd Rejonowy w Nowym Sączu VII Zamiejscowy Wydział Cywilny z siedzibą w Muszynie ustalił, że udziały małżonków E. K. (1) i J. K. (1) we wspólnym majątku są równe (pkt I.), ustalił, że przedmiotem majątku wspólnego małżonków są telewizor (...)szczegółowo opisany w postanowieniu, meble: ścianka C.NOVA obejmująca 3 elementy, komoda (...)i szafka RTV narożna KRTN, nakład o wartości 268 960 zł poczyniony z majątku wspólnego na majątek odrębny uczestnika obejmujący budynek mieszkalny położony w Ż.pod nr. (...) na działce nr (...)objętej księgami wieczystymi nr (...) (pkt II.), dokonał podziału majątku wspólnego w ten sposób, że meble opisane w pkt II. przyznał na wyłączną własność wnioskodawczyni E. K. (1), zaś opisany w pkt II. telewizor przyznał na wyłączną własność uczestnika J. K. (1) (pkt III.), nakazał uczestnikowi J. K. (1) wydać wnioskodawczyni E. K. (1) meble opisane w pkt II. (pkt IV.), zasądził od uczestnika J. K. (1) na rzecz wnioskodawczyni E. K. (1) tytułem dopłaty kwotę 134 495 zł płatną w trzech następujących ratach: pierwsza w kwocie 50 000 zł płatna do dnia 30 września 2013 roku, druga w kwocie 50 000 zł płatna do dnia 31 marca 2014 roku, trzecia w kwocie 34 495 zł płatna do dnia 31 grudnia 2014 roku z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat (pkt V.), wartość przedmiotu sprawy ustalił na kwotę 272 928 zł (pkt VI.), z roszczenia zasądzonego od uczestnika J. K. (1) na rzecz wnioskodawczyni E. K. (1) w pkt V. nakazał ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa kwotę 1994,60 zł tytułem wydatków i w tym zakresie cofnął wnioskodawczyni zwolnienie od kosztów sądowych (pkt VII.), nakazał ściągnąć od uczestnika J. K. (1) na rzecz Skarbu Państwa kwotę 1994,60 zł tytułem wydatków (pkt VIII.), zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adwokata M. O. kwotę 4428 zł brutto tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej wnioskodawczyni z urzędu (pkt IX.) i orzekł że wnioskodawczyni i uczestnik ponoszą koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie (pkt X.).

Sąd Rejonowy ustalił, że strony zawarły związek małżeński w M. w dniu 26 grudnia 1984 r. Małżeństwo zostało rozwiązane przez rozwód bez orzekania o winie wyrokiem Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 19 września 2011 r. – sygn. akt I C 513/11. Wyrok ten stał się prawomocny dnia 11 października 2011 r.

W czasie trwania małżeństwa pomiędzy małżonkami istniał ustrój majątkowej wspólności małżeńskiej. Z małżeństwa strony mają dwoje pełnoletnich dzieci, które utrzymują się samodzielnie. Wnioskodawczyni E. K. (1) przez cały okres trwania małżeństwa była zatrudniona w charakterze laborantki w oczyszczalni ścieków w P.. Zawarła ona umowę o pracę w lipcu 1983 roku z Miejskim Przedsiębiorstwem (...) w K. i zatrudniona była do 30 kwietnia 2008 r. Obecnie jej pracodawcą jest wyodrębniony z (...) podmiot gospodarczy pod nazwą - Zakład (...). Na początku małżeństwa uczestnik J. K. (1) pracował w Przedsiębiorstwie (...) w K. w charakterze mechanika. W 1986 roku uczestnik zakupił samochód ciężarowy i wspólnie z kolegą założyli firmę przewozową, którą prowadzili tylko kilka miesięcy. We wrześniu 1986 r. uczestnik uległ poważnemu wypadkowi samochodowemu i od tego czasu pozostawał na rencie inwalidzkiej. Bezpośrednio po wypadku przez pół roku uczestnik przebywał w Klinice w P. na Oddziale (...), a następnie na rehabilitacji. Przez okres dwóch lat miał problemy z poruszaniem się i uzyskał status rencisty I grupy inwalidzkiej. Po wypadku uczestnik uzyskał odszkodowanie z tytułu ubezpieczenia komunikacyjnego. Od czasu wypadku uczestnik nie wykonywał pracy zarobkowej, z wyjątkiem okresu dwuletniego, w czasie którego pracował jako kierowca T., a w przerwach między kursami pracował w charakterze mechanika samochodowego.

Po zawarciu związku małżeńskiego małżonkowie początkowo zamieszkiwali wraz z wujkiem uczestnika – J. Z. w należącym do niego drewnianym budynku mieszkalnym położonym w Ż.. Po śmierci J. Z. uczestnik nabył po nim spadek, zgodnie z treścią postanowienia Sądu Rejonowego w Muszynie z dnia 4.03.1987 r. i stał się w 3/4 częściach współwłaścicielem gospodarstwa rolnego wraz z zabudowaniami o obszarze 3,9483 ha położonego w Ż.. W tym samym

1987 roku w miesiącu grudniu w wyniku pożaru spaleni uległy należące do uczestnika zabudowania gospodarcze oraz dwa ciągniki. W związku z zaistniałym zdarzeniem uczestnik uzyskał odszkodowanie w postaci określonej sumy pieniężnej. Pieniądze te przeznaczył na budowę nowego budynku gospodarczego. Uczestnik uzyskał również od Urzędu Miasta i Gminy w M. 10 metrów drewna tartacznego. Na budowę budynku gospodarczego uczestnik przeznaczył również zaciągnięty w Banku Spółdzielczym w M. kredyt inwestycyjno-obrotowy w wysokości 450.000 zł.

W starym budynku mieszkalnym panowały bardzo trudne warunki mieszkaniowe, dlatego też małżonkowie wspólnie zdecydowali się na budowę nowego domu. Budowę rozpoczęli w 1991 roku, w pobliżu starego domu, a w listopadzie 1995 roku rodzina wraz z dziećmi przeprowadziła się do nowo wybudowanego domu. Uczestnik nie miał zgromadzonego materiału na budowę domu i materiał ten małżonkowie zakupili w trakcie trwania małżeństwa. Część pieniędzy pochodziła z odszkodowania, które uczestnik uzyskał z tytułu pożaru. Pozwolenie na budowę uzyskał wyłącznie J. K. (1), jako współwłaściciel nieruchomości. Tylko na początku małżeństwa uczestnik oddawał żonie pieniądze „na życie” i utrzymanie rodziny. Po rozpoczęciu budowy, aż do listopada 2001 r. uczestnik wszystkie swoje dochody przeznaczał na budowę. Zarobki wnioskodawczyni przeznaczone były na utrzymanie rodziny i wszystkie bieżące płatności, z wyjątkiem opłat za ubezpieczenie budynku. Wnioskodawczyni często korzystała z pożyczek w kasie zapomogowo-pożyczkowej w zakładzie pracy oraz pożyczek z Zakładowego Funduszu Mieszkaniowego. Uzyskiwane sumy przeznaczała na utrzymanie rodziny oraz zakupy potrzebne na budowę domu. Za te sumy małżonkowie zakupili między innymi, grzejniki do całego domu oraz pięć sztuk drzwi wewnętrznych w budynku. Małżonkowie wyposażyli budynek mieszkalny w meble i sprzęt RTV i AGD.

W miesiącach wrześniu i październiku 1998 r. uczestnik sprzedał Z. K. i J. K. (2) oraz K. M. (1) i J. M. nieruchomości stanowiące składniki jego majątku odrębnego. Pieniądze, które uzyskał ze sprzedaży uczestnik przeznaczył na zakup samochodu osobowego marki P., ocieplenie styropianem i nową elewację budynku oraz zakup sprzętu komputerowego dla dzieci.

W listopadzie 2001 r. uczestnik „wyrzucił” wnioskodawczynię z domu, a ona wezwała policję. Po interwencji policji uczestnik zgodził się łożyć na utrzymanie rodziny kwotę 300 zł miesięcznie.

Na podstawie umowy darowizny zawartej dnia 28 listopada 1992 roku przed notariuszem (...)– Rep. A. (...)J. K. (1) uzyskał udział wynoszący 1/4 część we współwłasności nieruchomości stając się w całości właścicielem gospodarstwa rolnego. Wnioskodawczyni zamieszkiwała pod adresem (...)do lipca 2011 r. W 30 dniu tego miesiąca E. K. (1) wyprowadziła się od męża do wynajętego przez siebie mieszkania w K., w którym mieszka do chwili obecnej. Wyprowadzając się wnioskodawczyni zabrała ze sobą jedynie ubrania, deskę do prasowania, suszarkę, garnki, talerze, pościel, kołdrę i poduszkę. Pozostałe składniki majątku ruchomego nabytego przez małżonków w trakcie związku małżeńskiego znajdują się w budynku pod numerem (...)w Ż.. Wśród nich znajdują się: telewizor(...)S.zakupiony dnia 9 listopada 2009 r. za kwotę 1.999 zł oraz meble składające się ze ścianki C.obejmującej 3 elementy, Komoda (...)i Szafka RTV Narożna KRTN. Meble te zostały zakupione na raty w dniu 23 kwietnia 2010 roku za kwotę 1969 zł.

Aktualna wartość rynkowa budynku mieszkalnego położonego w Ż.pod numerem (...), bez działki nr (...)wynosi 349.299 zł. Nakłady uczestnika w postaci wykonania elewacji wraz z robotami zewnętrznymi oraz przybudówką mieszczącą wiatrołap na kondygnacji parteru i przyziemia według aktualnych cen wyniosły 80.339 zł. Wartość nakładów małżonków na majątek odrębny uczestnika stanowi zatem różnicę pomiędzy aktualną wartością budynku a nakładem poczynionym z majątku osobistego uczestnika i wynosi 268.960 zł.

Oceniając stan faktyczny Sąd I instancji przypomniał, że po ustaniu wspólności dochodzi do przekształcenia wspólności łącznej we wspólność ułamkową, do której stosuje się przepisy o dziale spadku oraz przepisy o współwłasności ułamkowej. Majątek wspólny byłych małżonków jest zatem objęty współwłasnością czy też lepiej - wspólnością ułamkową. W myśl art.43.§ 1.k.r.o. oboje małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym. Jednakże, jak stanowi § 2 tego przepisu, z ważnych powodów każdy z małżonków może żądać, ażeby ustalenie udziałów w majątku wspólnym nastąpiło z uwzględnieniem stopnia, w którym każdy z nich przyczynił się do powstania tego majątku. Zasada równości udziałów w majątku wspólnym może więc zostać z ważnych powodów zmodyfikowana

przez wskazanie, iż udział jednego z małżonków jest większy niż drugiego. Jak jednak podkreśla Sąd Najwyższy odejście od zasady równości udziałów możliwe jest jedynie wtedy, gdy małżonek, przeciwko któremu skierowane jest żądanie, w sposób rażący i uporczywy nie przyczynia się do powiększania majątku wspólnego stosownie do swych sił i możliwości zarobkowych. Nie w każdym zatem przypadku istnienia różnicy w przyczynianiu się do powiększenia majątku wspólnego art. 43 § 2 k.r.o. powinien być zastosowany (por. postanowienie SN z dnia 26 listopada 1973 r., III CRN 227/73, OSNCP 1974, nr 11, poz. 189; postanowienie SN z dnia 30 listopada 1972 r., III CRN 235/72, OSNCP 1973, nr 10, poz. 174). Ciężar dowodu co do wykazania przesłanek ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym spoczywa na uczestniku postępowania, który zgłosił taki wniosek. Przepis art. 43 k.r.o. stanowi także podstawę do przyjęcia domniemania równego przyczynienia się obojga małżonków do powstania majątku wspólnego. W związku z tym na małżonku wnoszącym o ustalenie nierównych udziałów spoczywa także ciężar dowodu, że stopień jego przyczynienia się był większy. Zgodnie z ogólną zasadą ciężaru dowodu zawartą w art. 6 k.c. przesłanki, o których mowa powyżej, musi udowodnić małżonek, który wystąpił z żądaniem ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym (por. postanowienie SN z dnia 2 października 1997 r., II CKN 348/97, LEX nr 479357). Te ważne powody dotyczą oceny, kwalifikacji zachowania drugiego małżonka oraz spowodowanych przez niego takich stanów rzeczy, które stanowią przyczynę niższej wartości majątku wspólnego niż ta, która wystąpiłaby, gdyby postępował właściwie. Chodzi tutaj przede wszystkim o nieprawidłowe, rażące lub uporczywe nieprzyczynianie się do zwiększania majątku wspólnego, pomimo posiadanych możliwości zdrowotnych i zarobkowych. Z drugiej jednak strony nieprawidłowe postępowanie polegać może na rażącym i odbiegającym od obiektywnych wzorców braku staranności o zachowanie istniejącej już substancji majątku wspólnego. Nie stanowią jednak ważnych powodów okoliczności niezależne od małżonka i przez niego niezawinione, w szczególności związane z nauką, chorobą czy bezrobociem. Odnosząc to do niniejszej sprawy należy stwierdzić, że uczestnik, który domagał się ustalenia, że jego udział w majątku wspólnym wynosi $\frac{3}{4}$ części, zaś wnioskodawczyni $\frac{1}{4}$ część w toku postępowania nie udowodnił żadnej z wymienionych przesłanek. Nie określił on na czym polegają „ważne powody” dla których domaga się ustalenia nierównych udziałów i okoliczności tych nie udowodnił. Nie wykazał również, że stopień jego przyczynienia się do powstania majątku wspólnego był wyższy od stopnia przyczynienia się wnioskodawczyni. W tej sytuacji Sąd uznał, iż nie zostało obalone domniemanie z art. 43 § 1 k.r.o. i orzekł, że małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym.

Wnioskodawczyni i uczestnik w ostateczności wyrazili jednakowe stanowisko, co do sposobu dokonania podziału majątku wspólnego. Obie strony zgodziły się, aby meblöścianka składająca się z trzech elementów, która znajduje się w budynku położonym w Ż. przypadły wnioskodawczyni, a uczestnik uzyskał telewizor (...) marki S.. Oba te składniki majątkowe mają prawie jednakową wartość, gdyż telewizor został zakupiony 9.11.2009 r. za kwotę 1.999 zł, a meble 23.04.2010 r. za kwotę 1.969 zł. (k.206). Oprócz tych ruchomości i nakładów na majątek osobisty uczestnika dokonanych z majątku wspólnego strony nie wskazały innego majątku podlegającego podziałowi. W początkowej fazie postępowania była mowa o samochodzie osobowym marki A. jako składniku majątku wspólnego. Ostatecznie wnioskodawczyni i uczestnik zgodzili się, iż pojazd ten w większej części został nabyty przez ich córkę i nie stanowi ich majątku wspólnego. Nie przedstawiono do podziału również innych składników majątkowych w postaci ruchomości, które niewątpliwie były nabyte w czasie trwania małżeństwa do majątku wspólnego. Rozbieżność pomiędzy wnioskodawczynią i uczestnikiem dotyczy zwłaszcza wysokości nakładów na majątek osobisty uczestnika dokonanych z majątku dorobkowego. Na podstawie dokonanych ustaleń Sąd przyjął, że oprócz wymienionych wyżej ruchomości przedmiotem podziału są nakłady o wartości 268.960 zł poczynione z majątku wspólnego na majątek odrębny uczestnika obejmujący budynek mieszkalny położony w Ż. pod numerem (...) na działce nr (...) objętej księgami wieczystymi (...). Wartość całego budynku mieszkalnego bez działki, na której jest posadowiony oszacowana została na kwotę 349.299 zł (k.172) i wyceny tej nie kwestionowano. Spór dotyczył tego czym materiały i prace budowlane, a jeżeli tak, które z nich zostały sfinansowane z majątku osobistego uczestnika. J. K. (1) twierdził, że większość z nakładów na budynek mieszkalny pochodziło z jego majątku osobistego. W ocenie Sądu uczestnik nie udowodnił faktu zgromadzenia przez siebie przed zawarciem małżeństwa, materiałów budowlanych, które zostały wykorzystane na budowę domu. Uczestnik wykonał własnym nakładem elewację i ocieplenie ścian budynku oraz dobudówkę przeznaczając na to pieniądze uzyskane z tytułu sprzedaży działek stanowiących składniki jego majątku osobistego. Oprócz nich uczestnik nie wykazał posiadania innych środków pieniężnych stanowiących jego majątek osobisty, które zostałyby wykorzystane przy wznoszeniu budynku mieszkalnego. Mając na względzie stanowiska stron, co do

sposobu podziału majątku wspólnego Sąd przyznał wnioskodawczyni meble składające się ze ścianki C.składającej się z trzech elementów, zaś uczestnikowi telewizor (...) marki S.. Uczestnikowi będącemu właścicielem zabudowanej nieruchomości przypadł ponadto nakład poczyniony z majątku wspólnego. Wysokość tego nakładu wyniosła 268.960 zł. Sumę ta uzyskano odejmując od wartości budynku mieszkalnego wartość nakładu poczynionego z majątku osobistego uczestnika ustalonego na kwotę 80.339 zł (k.258). Wnioskodawczyni przysługuje z tego tytułu dopłata w wysokości połowy wartości nakładów z majątku wspólnego, przy uwzględnieniu uzyskanych ruchomości, tj. kwota 134.495 zł. Tak wyliczoną dopłatę Sąd zasądził od uczestnika na rzecz wnioskodawczyni orzekając, iż będzie ona płatna w trzech ratach, pierwsze dwie z nich w wysokości po 50.000 zł płatne odpowiednio do dnia 30 września 2013 r. i 31 marca 2014 r., natomiast trzecia w kwocie 34.495 zł płatna do dnia 31 grudnia 2014 r. z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia w płatności rat.

Podstawę prawną zwrotu nakładów poczynionych z majątku wspólnego na majątek osobisty uczestnika stanowi przepis art.45.§1.kro.

Apelacją od wyżej wymienionego postanowienia złożył uczestnik J. K. (1) zaskarżając je w całości. Uczestnik zarzucił naruszenie:

a) art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 567 k.p.c., art. 520 k.p.c., w art. 618 k.p.c. oraz art. 43 i 45 k.r.o. poprzez danie wiary wnioskodawczyni oraz przywołanym przez nią świadkom, a także uznanie braku wiarygodności zeznań apelującego oraz wnioskowanych przezeń świadkom, jak też poczynienie ustaleń faktycznych oraz oparcie rozstrzygnięcia na ustaleniach sprzecznych z przeprowadzonymi dowodami osobowymi oraz dokumentami w zakresie poczynionych nakładów z majątku osobistego uczestnika na majątek wspólny oraz ustalenie, iż wielkość tych nakładów wynosi jedynie 80 339 zł, co także winno znaleźć odniesienie co do rozpoznawanego przez sąd żądania ustalenia nierównych udziałów na korzyść apelującego,

b) art. 187 § 1 pkt 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. oraz art. 321 § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. w odniesieniu do nierozpoznania żądania sprecyzowanego w nawiązaniu do wyceny biegłej poprzez ustalenie, że w oparciu o dotychczasowe wyliczenia opinii oraz stanowisko uczestnika złożone do protokołu rozprawy iż nakłady z majątku wspólnego stron na majątek osobisty uczestnika w postaci budynku mieszkalnego w Ż.(...) wynoszą 54 000 zł (350 000-80 000 + 270 000 × 20 % równa się 54 000) z zastrzeżeniem możliwości obniżenia tej kwoty z uwagi na podane w piśmie z dnia 27 lutego 2013 roku cechy pomniejszające wartość samej budowli oraz podwyższające wartość działki pod budynkiem, które winny skutkować korektą uzupełnienia opinii, którym to żądaniem sąd meriti był związany,

c) art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 217, 227 i art. 328 § 2 k.p.c. poprzez wadliwą i niepełną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez oddalenie wnioskowanego dowodu z zeznań świadka oraz dalszych wniosków dowodowych uczestnika, w tym uzupełnienie opinii biegłej w kierunku wskazanym we wnioskach apelującego, a w efekcie pominięcie w ustaleniach sądu dowodów wykazujących zasadność żądania przedstawionego w podpunkcie b) zarzutów apelacji oraz odroczenie ustalonej, acz kwestionowanej płatności na rzecz wnioskodawczyni do 30 września 2013 roku, do 31 marca 2014 roku oraz do 31 grudnia 2014 roku z pominięciem udokumentowanej sytuacji zdrowotnej i materialnej apelującego, wykazującej zarazem, iż J. K. (1) osobistą pracą ponad swe siły przy budowie i wykończeniu domu przyczynił się do powstania majątku wspólnego,

d) art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c. poprzez błędne ustalenie wysokości nakładów apelującego z majątku osobistego na budowę domu, a nadto obciążenie uczestnika po połowie wydatkami przy przyjęciu odmiennych proporcji udziałów stron w majątku wspólnym, art. 328 § 2 w związku z art. 217 § 2 k.p.c. poprzez nierozpoznanie istoty sprawy co do żądań uczestnika,

e) art. 278 § 1 k.p.c. w związku z art. 217 § 2 k.p.c. oraz art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niezawarcie w uzasadnieniu orzeczenia ustaleń faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia o żądaniu wskazanym w punkcie b) zarzutów a nadto poprzez pominięcie dowodów na okoliczność, iż w skład majątku wspólnego stron mają wchodzić inne wskazywane składniki, jak też poprzez nieprzeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczności wskazywane w pismach i

wnioskach apelującego, w tym na fakt, iż umowna powierzchnia elewacji jest niższa o około 100 m², podobnie co do wyceny garażu oraz kotłowni, wysokości przyziemia, jak i zmian w zakresie wartości działki pod budynkiem, tym samym nierozpoznanie istoty sprawy co do przeprowadzenia postępowania dowodowego.

Powołując się na powyższe zarzuty, apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji, przy pozostawieniu temu sądowi rozstrzygnięcia o kosztach instancji odwoławczej, względnie o zmianę zaskarżonego postanowienia po uzupełnieniu postępowania dowodowego o pominięte lub oddalone wnioskowane dowody przez apelującego, w tym z opinii biegłego rzeczoznawcy majątkowego oraz rozpoznanie żądania określonego w podpunkcie b) zarzutów a także zasądzenie adekwatnej do w/w wniosków i żądań spłaty w ratach odpowiadających jego możliwościom stosownie do wykazanej sytuacji J. K. (1), a także o przyznanie telewizora (...) na wyłączną własność wnioskodawczyni oraz mebli a kwotę wartości telewizora ujętą w protokole z dnia 14 stycznia 2013 roku zasądzić na rzecz uczestnika to jest kwotę 2400 zł co potwierdza przesłuchanie stron z dnia 14 stycznia 2013 rok.

Nadto apelujący wniósł o uzupełnienie postępowania dowodowego przed sądem drugiej instancji poprzez przeprowadzenie dowodu z odzyskanych i odnalezionych dokumentów a to: kosztorysu uproszczonego z czerwca 1990 roku sporządzonego na zlecenie wnioskodawcy dla celów kredytowych wykazującego, iż uczestnik zgromadził przed zawarciem związku małżeńskiego materiały budowlane, w których wartość wynosiła 10 % wartości kosztorysowej budowy, o których zeznawał wnioskowany świadek i apelujący, z trzech rachunków i i asygnat z 17 października 1988 roku, z 10 kwietnia 1992 roku, 22 lutego 1994 roku dotyczących zakupu części grzejników, zapłaty za wykonanie stolarki budowlanej, przydziału żerdzi na te same okoliczności, z postanowienia (...) PowiatN.z 17 kwietnia 2013 roku w przedmiocie wznowienia postępowania w sprawie budowy sieci przebiegającej m.in. przez część budowlaną przedmiotowej działki mającej wpływ na konieczność obniżenia jej wartości w opinii biegłej, aczkolwiek z tego dokumentu wynika, iż nie jest zajęta pod tereny kolejowe, z postanowienia Prokuratury Okręgowej w Krośnie z dnia 6 listopada 2007 roku i spisu i opisu rzeczy z dnia 29 listopada 2007 roku dotyczących syna stron świadka K. K. (2), z zeznań świadka W. Ł. na wnioskowane w dniu 4 lutego 2013 roku okoliczności, z ponownych zeznań świadka S. S. (1), co do pochodzenia środków na zakup samochodu ciężarowego z 1986 roku, a także jego wiedzy o otrzymanym odszkodowaniu po kasacji pojazdu, z zeznań świadka M. Z. na fakt, iż K. M. (1) nie zamieszkuje pod nr (...) w Ż., w tym czasie zamieszkiwał W., remontując mieszkanie w w/w świadkowi, a brak odbioru wezwania był zdaniem apelującego celowy, aby uniemożliwić zeznanie w sprawie, z zeznań G. K. na fakt zaginięcia dokumentów, ich poszukiwania w toku postępowania przed sądem pierwszej instancji jak i po wydaniu skarżonego orzeczenia, z zeznań świadka E. K. (2), który pomagał apelującemu przy tynkowaniu całego wnętrza, z zeznań I. K. na fakt, iż drewno z lasu gminnego zostało przeznaczone na wykonanie stolarki budowlanej, co winno być ocenione co do wiarygodności depozycji apelującego, uzupełnienie opinii biegłej w zakresie wykazywanych we wnioskach i zarzutach uczestnika lub o dopuszczenie dowodu z innego biegłego celem nowej wyceny budynku i wyodrębnienia pozycji składającej się a wartość żądania z art. 45 k.r.o., a także stwierdzenia faktu czy otrzymane drewno w ilości ponad 10 m³ od Urzędu Miasta i Gminy M. znajduje się w konstrukcji budynku gospodarczego.

Ponadto apelujący ponowił wniosek o wystąpienie do Banku (...) w K. na fakt wysokości Lokaty Terminowej Progresja prowadzonej przez ten bank, gdzie pełnomocnikiem był uczestnik, a także do banku (...) w M. o podanie wysokości konta należącego do E. K. (1), do którego pełnomocnikiem była córka stron, do którego to konta pełnomocnictwo zostało zniesione, na okoliczności wykazywane w uzasadnieniu konieczności złożenia tych wniosków, mających istotne znaczenie dla wyjaśnienia sprawy, które zostały oddalone przez sąd.

Dodatkowo uczestnik oświadczył, iż przedkłada do potrącenia na podstawie art. 498 i następnych k.c. z ewentualną spłatą na rzecz wnioskodawczyni należności w wysokości 10 000 zł z tytułu zajmowania zamkniętych do chwili obecnej dwóch pokoi od września 2010 roku do czerwca 2013 roku z wyłączeniem listopada 2010 roku licząc po 300 zł miesięcznie, kiedy to wnioskodawczyni przekazała kwotę 300 zł, które J. K. (1) ponosi do tej pory ogrzewając je w sezonie zimowym oraz ponosząc koszty ubezpieczenia i podatku od nieruchomości.

Z kolei w piśmie z dnia 25 listopada 2013 roku apelujący wniósł o dopuszczenie dowodu z orzeczenia lekarzy orzeczników ZUS na okoliczność ustalenia trwałej całkowitej niezdolności do pracy uczestnika oraz z decyzji ZUS na okoliczność pomniejszenia świadczeń apelującego od 200 zł dodatku pielęgnacyjnego. Ponadto uczestnik rozszerzył zarzut potrącenia o kwotę 1500 zł za kolejne 5 miesięcy z tytułu użytkowania części budynku przez wnioskodawczynię. Nadto apelujący zażądał dopuszczenia dowodu z wywiadów w (...) Spółdzielni Mieszkaniowej lub (...) K. na okoliczność ustalenia czy i kiedy wnioskodawczyni, względnie K. K. (2), wykupili lokal mieszkalny nr (...) przy Alei (...) w K., czy pozostaje on w zasobach tych podmiotów, a w razie pozytywnej odpowiedzi, za jaką kwotę. Uczestnik wniósł o rozliczenie tej wierzytelności w ramach podziału majątku dorobkowego, gdyż w ten sposób mogą zostać ujawnione środki pieniężne, które mogła wnioskodawczyni w okresie trwania wspólności ustawowej ukryć przed uczestnikiem, o dopuszczenie dowodu z wywiadów UG w K. w przedmiocie figurowania E. K. (1) względnie K. K. (2) jako płatników podatku od nieruchomości w razie nabycia lokalu od innego podmiotu a także wskazanie daty nabycia lub opodatkowania, o dopuszczenie dowodu z wywiadów w banku (...) w K. o wysokości lokaty na nazwisko E. K. (1), daty jej założenia oraz daty likwidacji a także dat dokonanych operacji i kwot, których one dotyczyły oraz w banku (...) w M. w celu uzyskania informacji o S., jego wysokości na dzień 30 września 2010 roku.

W piśmie z dnia 18 grudnia 2013 roku apelujący dodatkowo zarzucił, że w postępowaniu przed Sądem Rejonowym na trzech rozprawach sądowych w pierwszej instancji w charakterze protokolanta występowała osoba, od której wedle oświadczenia wnioskodawczyni, wynajmuje ona loka, co uzasadniało wyłączenie tej osoby z mocy ustawy. W związku z tym faktem uczestnik poddaje pod ocenę sądu drugiej instancji cały dotychczasowy tok postępowania, w tym wskazywany adres wnioskodawczyni oraz dokonaną ocenę dowodów.

W piśmie z dnia 12 marca 2014 roku apelujący wniósł o zaliczenie do majątku dorobkowego i objęcie podziałem następujących wierzytelności : a) z tytułu zdeponowania przez wnioskodawczynię na lokacie terminowej z listopada 2009 roku kwoty 12 000 zł, b) 5375,82, c) 7111,58, d) 1158 zł, które wynikają z zestawienia operacji bankowych za okres od 16 czerwca 2008 do 27 sierpnia 2008.

W piśmie z dnia 17 marca 2014 roku apelujący wniósł o przeprowadzenie dowodu z decyzji (...) z dnia 21 października 1987 roku o zaliczce 50 000 zł za obrażenie ciała i dwóch asygnat z dnia 29 sierpnia 1988 wydanych przez Gospodarstwo (...)i Gminy M.w zakresie przekazanych uczestnikowi materiałów na kwoty: 57 350 zł i 32 289 zł.

W piśmie z dnia 30 lipca 2014 roku apelujący wniósł o zaliczenie w skład majątku wspólnego stron środków zgromadzonych na koncie E. K. (1) w Bankowym Otwartym Funduszu Emerytalnym ul. (...), (...)-(...) W. i w związku z powyższym wnioskiem zażądał zwrócenia się ją do wyżej wymienionego funduszu o udzielenie informacji co do wysokości środków zgromadzonych na koncie E. K. (1) na dzień ustania wspólności oraz aktualnej ich wartości.

W piśmie z dnia 13 października 2014 roku apelujący wniósł o dopuszczenie dowodów z wyniku badania rezonansu magnetycznego z 12 sierpnia 2014 rok, skierowania do poradni specjalistycznej neurochirurgii z dnia 26 sierpnia 2014 roku, z wyniku konsultacji z dnia 8 października 2014 roku dotyczących apelującego na okoliczność ustalenia, że stan zdrowia uczestnika uległ pogorszeniu.

W odpowiedzi na apelację uczestnika, wnioskodawczyni wniosła o jej oddalenie w całości i zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Na wstępie należy stwierdzić, że w niniejszej sprawie nie zaistniały uchybienia, które Sąd Okręgowy bierze pod rozwagę z urzędu, a skutkiem których byłyby nieważność postępowania.

Apelacja uczestnika zasługiwała na uwzględnienie częściowo, albowiem niektóre z zarzutów w niej wywiedzionych okazało się zasadnych. W szczególności apelujący słusznie zarzucił bezzasadne zaniechanie przesłuchania świadka K. M. (1) i pominięcie wielokrotnie wnioskowanego przez uczestnika dowodu z informacji Banku (...) (Oddziały w K. i w M.) na okoliczność ustalenia wysokości środków pieniężnych zgromadzonych w trakcie małżeństwa przez

wnioskodawczynię. Pomimo stosownych wniosków uczestnika Sąd Rejonowy zaniechał także wyjaśnienia kwestii związanych z mieszkaniem zajmowanym przez E. K. (1) celem jednoznacznego ustalenia, czy jest jego właścicielką a jeśli tak, to czy nabyła je za środki zgromadzone w trakcie małżeństwa. Należy podkreślić, że w sprawach o podział majątku dorobkowego, w których zgłoszono zarzut nierównych udziałów w majątku wspólnym oraz żądanie rozliczenia nakładów z majątków osobistych na majątek wspólny, najważniejszym źródłem informacji istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy są byli małżonkowie. W związku powyższym postępowanie w sprawie winno rozpocząć się od szczegółowego wysłuchania informacyjnego stron na wszystkie okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia, które ustali okoliczności niesporne oraz sporne czyli wymagające przeprowadzenia postępowania dowodowego. W dalszym toku postępowania okoliczności sporne winny być przedmiotem szczegółowego przesłuchania obojga byłych małżonków. W niniejszej sprawie Sąd I instancji nie tylko zaniechał przeprowadzenia wszystkich dowodów wnioskowanych w sprawie, ale także pobieżnie przesłuchał wnioskodawczynię i uczestnika. Tym samym kwestie istotne dla rozstrzygnięcia nie zostały należycie wyjaśnione. W konsekwencji ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy nie są pełne a poza tym nie wszystkie ustalenia zostały uwzględnione przy ostatecznym rozliczeniu stron np. Sąd Rejonowy ustala, że w związku z pożarem zabudowań gospodarczych stanowiących majątek osobisty uczestnika zaistniałym w 1987r. uczestnik uzyskał odszkodowanie w postaci określonej sumy pieniężnej i pieniądze te przeznaczył na budowę nowego budynku gospodarczego. Dalej Sąd ustala, że część pieniędzy na zakup materiałów na budowę domu pochodziła z odszkodowania, które uczestnik uzyskał z tytułu pożaru. Przy rozliczeniu nakładów z majątku osobistego uczestnika na majątek wspólny natomiast Sąd Rejonowy uwzględnia tylko nakład w postaci dobudówki oraz wykonania elewacji. Odnośnie dobudówki na marginesie należy zauważyć, że nie cała jej wartość stanowi nakład z majątku osobistego na majątek wspólny. Jak wynika ze zgodnych w tym względzie zeznań stron dobudówka była wykonywana systemem gospodarczym przez samego uczestnika. Jego osobista praca (w opinii biegłej wartość robocizny) nie stanowi nakładu podlegającego rozliczeniu, o czym będzie jeszcze niżej mowa. Dalej należy stwierdzić, że oceniając zebrany w sprawie materiał dowodowy i dokonując ustalenia faktyczne, Sąd Rejonowy pominął korzystne dla uczestnika zeznania samej wnioskodawczyni i dzieci stron a mianowicie podczas wysłuchania informacyjnego wnioskodawczyni zeznała: „ materiały na budowę były kupowane przeze mnie i męża w trakcie trwania małżeństwa. Część pieniędzy na te materiały pochodziły z odszkodowania, które otrzymał mąż z tytułu pożaru w czasie którego spaliły się mężowi zabudowania gospodarcze” (k. 47). Syn stron K. K. (2) zeznał: mama mówiła, że ojciec miał coś zgromadzone sprzed małżeństwa, ale nie wiem co to było, w jakich ilościach i w jakim stanie” (k. 105). Córka stron G. K. zeznała, że pieniądze na budowę domu pochodziły m.in. z odszkodowania za pożar i ze sprzedaży działek (k. 103).

W związku z powyższym w toku postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy przesłuchał świadka K. M. (1) oraz szczegółowo wnioskodawczynię i uczestnika a poza tym zasięgnął informacji w bankach celem ustalenia, czy w dacie ustania wspólności małżonkowie mieli założone rachunki bankowe i czy były na nich środki pieniężne. Sąd Okręgowy przeprowadził także postępowanie wyjaśniające dotyczące mieszkania zajmowanego przez E. K. (1) oraz co do wysokości środków zgromadzonych w OFE i ZUS. Nowe informacje, jakie wniosły do sprawy przesłuchania świadka K. M. oraz stron a także upływ czasu spowodowały dezaktualizację opinii biegłej A. J. przeprowadzonej w postępowaniu pierwszoinstancyjnym i konieczność dokonania ponownego szacunku. W związku z powyższym Sąd Okręgowy zlecił w/w biegłej ponowne oszacowanie nakładów z majątku wspólnego na majątek osobisty uczestnika. Należy w tym miejscu podkreślić, że apelujący wnosił w apelacji o uzupełnienie opinii przez w/w biegłą lub zlecenie opinii innemu biegłemu. W ocenie Sądu Okręgowego powołanie innego biegłego było zbędne, ponieważ apelujący nie zdołał wykazać nieprawidłowości w opiniach w/w biegłej wydanych w postępowaniu przed Sądem Rejonowym.

Na podstawie uzupełniającego postępowania dowodowego przeprowadzonego w postępowaniu apelacyjnym Sąd Okręgowy poczynił własne ustalenia faktyczne. W kwestiach nieobjętych tymi ustaleniami Sąd Okręgowy podziela ustalenia poczynione przez Sąd Rejonowy, albowiem jednoznacznie wynikają z materiału dowodowego sprawy zgromadzonego w postępowaniu pierwszoinstancyjnym.

Sąd Okręgowy dodatkowo ustalił co następuje:

Przed zawarciem związku małżeńskiego J. K. (1) planował wybudowanie na swojej nieruchomości garaży i ogrodzenia i w związku z tym gromadził materiały budowlane, m.in. zakupił dwie tony stali żebrowanej, która została później wykorzystana do odbudowy budynku gospodarczego po pożarze i do budowy domu.

(dowód: zeznania A. K. k. 101/2)

Na swojej nieruchomości przed ślubem uczestnik miał zgromadzony gryz i metalowe ramy na budowę ogrodzenia. (dowód: zeznania E. K. (1) w dniu 19 marca 2014r.).

W efekcie starań uczestnika podejmowanych jeszcze przed ślubem miał zgromadzone materiały budowlane do wykonania fundamentów oraz osobno : cement 5 ton, tarcica iglasta 25 m³, piasek, kliniec 20 m³ (dowód: kosztorys k. 346 i 347 akt, częściowo zeznania K. K. (2) k. 105, zeznania świadka A. K. k. 102, zeznania uczestnika w dniu 19 marca 2014r.).

Po pożarze budynku gospodarczego J. K. (1) otrzymał od władz gminnych 10 kubików drzewa na odbudowę zabudowań.

(dowód: zaświadczenie sołtysa k.116, asygnaty k. 202)

Po tragicznych wydarzeniach w 1986r. (wypadek samochodowy uczestnika) i w 1987r. (pożar starego budynku gospodarczego i dwóch ciągników) uczestnik otrzymał odszkodowania i zadośćuczynienia za poważne obrażenia ciała o nieustalanej wysokości. Małżonkowie postanowili odbudować budynek gospodarczy oraz rozpocząć budowę nowego domu, w obu przypadkach systemem gospodarczym. Na ten cel uczestnik przeznaczył pieniądze uzyskane z odszkodowań. Między innymi zakupiono materiał na wykonanie własnoręcznie pustaków do budynku gospodarczego oraz zakupiono część pustaków na budowę budynku mieszkalnego. (szacunkowo przyjęto, że na dwie kondygnacje)

(dowód: protokół szkody k. 90, zaliczka za obrażenia ciała k. 202, zeznania uczestnika w dniu 19 marca 2014r., częściowo zeznania wnioskodawczyni k. 47 oraz w dniu 19 marca 2014r.)

Po sprzedaży w dniu 28.11.1992r. udziału we współwłasności działki nr (...) o pow.1,0378 ha za kwotę 6 milionów starych złotych na rzecz B. Ł. 1992r. uczestnik zakupił w dniu 16 grudnia 1992r. cegłę modularną za kwotę 3 600 000 zł. Z cegły modularnej wykonano ścianki działowe. (dowód: odpis aktu notarialnego k. 91-92, rachunek k. 512, opis budynku w opinii biegłej k. 605).

Po rozebraniu starego budynku mieszkalnego odzyskany materiał budowlany przeznaczono na wykonanie tzw. dobudówki. Dobudówkę tę wykonał własną pracą uczestnik. (okoliczności niesporne)

Po sprzedaży w 1998r. działek na rzecz małżonków K.i K. M.strony zaczęły wykończenie trzeciej kondygnacji w budynku. Prace te polegały na położeniu gładzi na istniejących wcześniej tynkach, wylaniu i wyciszeniu posadzek, ułożeniu płytek na podłodze, wymalowaniu wszystkich pomieszczeń na piętrze, wykonaniu łazienki i WC, wykonaniu dodatkowych ścianek działowych do WC, założeniu drzwi z kuchni na taras, dociepleniu strychu oraz położenia płytek na tarasach i balkonach. Materiały potrzebne do wykonania tych prac zakupiono za pieniądze uzyskane ze sprzedaży działek, natomiast robociznę wykonywał osobiście uczestnik z pomocą K. M. (1). W tym czasie K. M. (1)mieszkał u stron i budował własny dom na działce zakupionej od uczestnika. Pomagał stronom w zamian za możliwość mieszkania i za wzajemną pomoc uczestnika przy pracach na jego budowie. Za pieniądze pochodzące ze sprzedaży działek wykonano także docieplenie i elewację budynku wraz z podbitką pod dachem i płytkami elewacyjnymi. Prace te wykonywała wynajęta firma. Ponadto za pieniądze ze sprzedaży działek uczestnik wykonał dojazd do budynku i obejście wokół budynku

(dowód: zeznania świadka K. M. i uczestnika w dniu 19 marca 2014r., częściowo zeznania wnioskodawczyni w dniu 19 marca 2014r.).

W konsekwencji nakład z majątku wspólnego na majątek osobisty uczestnika tj. nieruchomości objęte KW nr (...) i (...) stanowią :

a) budynek mieszkalny za wyjątkiem:

- materiału do wykonania fundamentów oraz osobno materiałów w postaci: cement 5 ton, tarcica iglasta 25 m³, piasek, kliniec 20 m³
- materiału do budowy ścian w postaci pustaków na dwie kondygnacje,
- ścian działowych z cegły modularnej,
- drewna na dach w ilości 10 m³
- materiału na tzw. przybudówkę (wiatrołap)
- materiału do prac wykończeniowych piętra budynku – wymienionych w piśmie k.131 akt oraz w zeznaniach świadka i uczestnika na rozprawie w dniu 19 marca 2014r. w postaci: położenia gładzi na istniejących wcześniej tynkach, wylania i wyciszenia posadzek, ułożenia płytek na podłodze, wymalowania wszystkich pomieszczeń na piętrze, wykonania łazienki i WC, wykonanie dodatkowych ścianek działowych do WC, założenia drzwi z kuchni na taras, docieplenia strychu oraz położenia płytek na tarasach i balkonach,
- materiału i robocizny do prac wykończeniowych w postaci docieplenia i elewacji budynku wraz z podbitką pod dachem i płytkami elewacyjnymi,

b) budynek gospodarczy za wyjątkiem materiału do wykonania ścian oraz stali potrzebnej do budowy,

c) pozostała infrastruktura nieruchomości za wyjątkiem:

- starego spichlerza,
- materiału do prac wykończeniowych wokół budynku tj. : wykonanie dojścia (ale nie dojazdu) do budynku i obejścia wokół budynku (za wyjątkiem tylnej części) z kostki brukowej,
- materiału do budowy ogrodzenia od strony drogi publicznej,

Nakłady te wynoszą 239 964 zł.

(dowód: opinia biegłej A. J.k. 560-612 – wariant pierwszy z następującymi modyfikacjami: na stronie 33 opinii – k. 592 akt nie przyjęto 100% wartości materiału do budowy ścian w postaci pustaków w kwocie 20 803,18 zł lecz 2/3 tej kwoty tj. 13 868 zł a to z uwagi na fakt, że dom ma trzy kondygnacje a wnioskodawczyni podczas przesłuchania w dniu 19 marca 2014r. przyznała zakup pustaków za pieniądze z odszkodowań, ale nie na cały budynek. Z kolei apelujący nie wykazał żadnym dowodem, że za pieniądze stanowiące jego osobisty majątek zakupiono pustaki na budowę całego domu. Zakupienie pustaków na cały dom od razu jest także wątpliwe z uwagi na znaczną wartość takiej inwestycji i powszechnie znane trudności w dostępie do materiałów budowlanych w tym okresie. Poza tym do listy nakładów uczestnika z wariantu I. doliczono wartość 4714 zł jako koszt materiału do budowy ścian działowych z cegły modularnej wyliczony w wariantcie II na stronie 38 opinii (tj. 16466,88 razy 0,45346 razy 0,77 razy 0,82 = 4714,70 zł). Z listy nakładów uczestnika według wariantu I. odjęto natomiast wartość nakładu w postaci nasadzeń młodnika jodłowego wyliczonych przez biegłą na kwotę 3 575 zł (k. 32 i 36 opinii). Należy podkreślić, że nasadzenia te zostały dokonane przed rozводом stron a uczestnik nie wykazał, aby środki na zakup sadzonek, pochodziły z jego majątku osobistego. Przedmiotowego nakładu zresztą uczestnik nie zgłaszał Sądowi w pismach procesowych precyzujących jego nakłady. Podsumowując nakłady uczestnika według wariantu I. to kwota 114 221.72 zł (suma pozycji ze stron 33, 34, 35 i 36 opinii z modyfikacjami jak wyżej) zamiast kwoty 120 018 zł na stronie 36 opinii. Obliczenie wskaźnika

przeliczeniowego rynkowej wartości nakładów własnych uczestnika na zabudowaną działkę ewidencyjną nr (...) łącznie z uprawą leśną to $114\ 221,72\ \text{zł} / 376\ 094\ \text{zł} = 0,30$. Określenie rynkowej wartości nakładów uczestnika na majątek wspólny (poprzez określenie udziału nakładów w wartości rynkowej nieruchomości umniejszonej o wartość gruntu: to $(443\ 848 - 101\ 042)$ razy $0,30 = 102\ 841,80\ \text{zł}$. Stąd wartość nakładów z majątku wspólnego stron na nieruchomość stanowiącą majątek osobisty uczestnika według stanu na datę rozvodu a cen aktualnych wynosi: $443\ 848$ (wartość nieruchomości zabudowanej w ujęciu rynkowym) minus $101\ 042\ \text{zł}$ (wartość rynkowa gruntu działki ewidencyjnej nr (...)) minus $102,841,80\ \text{zł}$ (wartość nakładów uczestnika z majątku osobistego) = $239\ 964,20\ \text{zł}$.

E. K. (1) jest członkiem Bankowego Otwartego Funduszu Emerytalnego, który aktualnie zarządza (...) S.A. Na datę rozvodu tj. 11 października 2011r. na rachunku E. K. (1) zgromadzone były środki w łącznej liczbie jednostek rozrachunkowych (...) o wartości $28\ 860,29\ \text{zł}$. Na dzień 8 stycznia 2015r. tj. na dzień udzielania informacji Sądowi, wartość w/w ilości jednostek rozrachunkowych wynosiła $36\ 395,24\ \text{zł}$. Zgodnie z art. 23 ustawy z dnia 6 grudnia 2013 roku o zmianie niektórych ustaw w związku z określeniem zasad wypłaty emerytur ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych, w tym dniu 3 lutego 2014 roku umorzono $51,5\ \%$ jednostek rozrachunkowych zapisanych na rachunku otwartym funduszu emerytalnym na dzień 31 stycznia 2014 rok. Wartość przekazanych środków zostanie zaewidencjonowana w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych na subkoncie, o których mowa w art. 40 a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych

(dowód: pismo z dnia 8 stycznia 2015 roku karta 687 akt).

Ponadto w okresie od 27 maja 2011 roku (tj. od dnia wejścia w życie art. 40a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych) do 11 października 2011 roku (tj. do dnia rozvodu) na subkoncie E. K. (1) w ZUS (tzw. II filar) zaewidencjonowano składki w kwocie łącznej kwocie $618,68\ \text{zł}$.

(dowód pismo Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z 4 maja 2015 roku karta 720 akt).

W trakcie małżeństwa strony dysponowały rachunkami bankowymi i posiadały lokaty terminowe. W chwili rozvodu stron uczestnik J. K. (1) nie posiadał żadnych środków pieniężnych na rachunkach bankowych, natomiast na rachunku bankowym E. K. (1) (S. w (...) Bank (...) S.A.) była kwota $1174,91\ \text{zł}$.

(dowód: pismo (...) Bank (...) z 15 stycznia 2014r. k. 456, płyta CD k. 457, wydruk operacji bankowych k. 485-496, pismo Banku (...) z 27 marca 2014r. k. 523, lista operacji k. 524-525, pismo banku (...) z 15 kwietnia 2014r. k. 537, i z 5 maja 2014r. k. 545 -546, wydruk operacji bankowych k 547, pismo banku (...) z 13 maja 2014r. k. 552, wydruk operacji k. 553 - 555).

E. K. (1) nie zakupiła żadnego mieszkania za pieniądze pochodzące z majątku wspólnego. Po rozstaniu z uczestnikiem zamieszkała w K. przy ul. (...) w mieszkaniu wynajmowanym od jego właścicielki A. R..

(dowód: oświadczenie A. R. k. 404, Zaświadczenie (...) Spółdzielni Mieszkaniowej k. 405)

Oceniając materiał dowodowy zgromadzony w postępowaniu apelacyjnym Sąd Okręgowy dał wiarę zeznaniom świadka K. M. (1), albowiem świadek ten nie miał żadnego interesu w tym, aby zeznawać niezgodnie z prawdą, na korzyść lub niekorzyść którejkolwiek ze stron. Zeznania świadka były logiczne, rzeczowe a stopień szczegółowości adekwatny do wiedzy świadka i upływu czasu.

Jako rzetelne a tym samym wiarygodne Sąd Okręgowy ocenił także informacje w/w banków o stanie środków pieniężnych na rachunkach bankowych stron oraz informacje dotyczące wysokości środków zgromadzonych w OFE i na subkoncie w ZUS nadesłane przez PKO (...) oraz ZUS. Rzetelność informacji przysłanych przez banki nie była zresztą kwestionowana przez strony.

Odnosnie wywiadu w ZUS należy wyjaśnić, że z uwagi na stanowisko uczestnika J. K. (3), który na ostatniej rozprawie apelacyjnej nie domagał się dokładnego ustalenia i rozliczenia wartości środków zgromadzonych na subkoncie E. K. (1) w ZUS w okresie od 1 maja 2011r. do 11 października 2011r. Sąd Okręgowy pierwotnie zaniechał zasięgnięcia

stosownej informacji w w/w instytucji. Jednakże po zamknięciu rozprawy apelacyjnej Sąd Okręgowy postanowił poza rozprawą ustalić w ZUS, czy w podanym wyżej okresie w ogóle wpłynęły jakieś składki na subkonto E. K. (1) i jaka jest ich kwota. Informacje te bowiem są niezbędne dla prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy, niezależnie od stanowiska procesowego stron.

Jeśli chodzi o zeznania stron złożone w postępowaniu apelacyjnym, to Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że zarówno zeznania wnioskodawczynie jak i uczestnika są wiarygodne częściowo. Wnioskodawczynie starała się odpowiedzieć na wszystkie szczegółowe pytania Sądu i przyznała szereg okoliczności istotnych z punktu widzenia roszczeń uczestnika zgłoszonych w niniejszym postępowaniu, w szczególności przyznała, że przed ślubem uczestnik miał gryz i ramki metalowe do budowy ogrodzenia, że za odszkodowanie po pożarze zakupiono pustaki na budowę domu, ale nie wiedziała w jakiej ilości, że materiał z rozbioru starego domu przeznaczono na dobudówkę, że za pieniądze ze sprzedaży działek K. i M. ocieplono dom i wykonano elewację. Sąd Okręgowy nie dał wiary zeznaniom wnioskodawczynie, że piętro budynku w całości wykończono za wspólne pieniądze. W tej kwestii zeznania wnioskodawczynie zresztą nie były stanowcze i dokładne np. E. K. (1) nie pamiętała, czy w chwili Komunii córki (w 1997 lub 1998r.) piętro budynku było wykończone. Należy zauważyć, że budowa trwała bardzo długo i systemem gospodarczym, czyli oszczędnie. W ocenie Sądu Okręgowego fakt, że prace na piętrze budynku podjęto bezpośrednio po sprzedaży działek stanowiących majątek osobisty uczestnika K. i M. (co wynika z zeznań świadka M. i zeznań uczestnika) dowodzi, że celem sprzedaży było uzyskanie środków finansowych na dalszą budowę i pieniądze uzyskane ze sprzedaży działek stopniowo wykorzystywano do kolejnych prac w budynku, w tym do prac wykończeniowych piętra. Nie zasługiwało na wiarę także twierdzenie, że budynek gospodarczy w całości stanowił nakład z majątku wspólnego. Zeznanie to pozostaje w sprzeczności z wcześniejszymi zeznaniami wnioskodawczynie, która podczas rozprawy przed Sądem Rejonowym w dniu 14 stycznia 2013r. zeznała: „po pożarze wybudowaliśmy nowy budynek gospodarczy za pieniądze uzyskane z tytułu odszkodowania”. W przedmiotowej kwestii bardziej wiarygodne wydają się zeznania uczestnika, z których wynika, że za pieniądze z odszkodowania zakupił materiał, z którego wykonywali własnoręcznie pustaki na odbudowę budynku gospodarczego. Sąd Okręgowy dał natomiast wiarę wnioskodawczynie w kwestii dotyczących jej aktualnej sytuacji osobistej i majątkowej oraz przeznaczenia kwot, jakie były na jej rachunku bankowym a których rozliczenia domaga się uczestnik, albowiem zeznania te były logiczne, spójne i wysoce prawdopodobne w świetle doświadczenia życiowego o czym będzie jeszcze niżej mowa.

Jeśli chodzi o zeznania uczestnika to należy stwierdzić, że zasługiwały na wiarę zeznania uczestnika, że na cel budowy przeznaczył pieniądze uzyskane jako odszkodowanie po pożarze i zadośćuczynienie za obrażenia ciała po wypadku a także częściowo pieniądze uzyskane ze sprzedaży nieruchomości uczestnika, albowiem zeznania te nie zostały wyraźnie zaprzeczone przez wnioskodawczynie i są wysoce prawdopodobne w świetle doświadczenia życiowego. Należy jednakże zauważyć, że uczestnik nie wykazał, ile otrzymał pieniędzy z tytułu odszkodowań i zadośćuczynienia a nawet nie był w stanie sprecyzować tych kwot. Powszechnie wiadomym jest, że w poprzednim ustroju gospodarczym kwoty zadośćuczynień za uszkodzenia ciała oraz ceny nieruchomości nie były tak duże jak obecnie. Istotne jest i to, że uczestnik przyznał, że część pieniędzy ze sprzedaży działek przeznaczył na inne cele niż budowa domu tj. na komputer i używany samochód P. - k. 209/2 i 210). Mając powyższe na uwadze nieprawdopodobnym jest, aby za pieniądze pochodzące z odszkodowań, zadośćuczynienia i z tytułu sprzedaży działek uczestnika) zakupiono prawie cały materiał na budowę domu mającego trzy kondygnacje (przyziemie, parter i piętro), wykonano elewację, wykończono piętro budynku oraz wykonano szereg innych prac wokół domu, a tak usiłuje to przedstawić uczestnik w swoich zeznaniach złożonych przed Sądem Okręgowym. Z przesłuchania uczestnika wynika, że jest on nadal bardzo negatywnie nastawiony do wnioskodawczynie, przez co wyolbrzymia własny wkład w powstanie majątku i całkowicie deprecjonuje wkład małżonki. W związku z powyższym Sąd Okręgowy dał wiarę zeznaniom uczestnika częściowo a to w takim zakresie, w jakim zeznania te znajdują potwierdzenie w zeznaniach wnioskodawczynie oraz świadków a przy tym są prawdopodobne w świetle doświadczenia życiowego np. skoro cegłę modularną o znaczącej wartości uczestnik zakupił bezpośrednio po sprzedaży udziału w działce (...) to prawdopodobnym jest, że pieniądze na ten materiał pochodziły ze sprzedaży tej nieruchomości.

Za wiarygodny Sąd Okręgowy uznał dowód z zaświadczenia Zarządu (...) Spółdzielni Mieszkaniowej z dnia 27.11.2013r. co do osoby właściciela mieszkania zajmowanego przez wnioskodawczynię. Należy podkreślić, że w/w podmiot nie miał żadnego interesu w tym, aby podawać Sądowi informacje niezgodne z prawdą. Wypada dodać, że po złożeniu wyjaśnień przez uczestniczkę co do jej adresu oraz po dołączeniu do akt oświadczenia A. R. i zaświadczenia w/w Spółdzielni uczestnik zaniechał twierdzeń o możliwości zakupu przez wnioskodawczynię mieszkania, nie kwestionował rzetelności w/w dokumentów i nie składał w tej kwestii dalszych wniosków dowodowych. Sugestie uczestnika o możliwości zakupu przez wnioskodawczynię za pieniądze wspólne mieszkania nie zasługiwały na wiarę również w świetle analizy operacji na rachunku bankowym wnioskodawczyni, z której wynika, że zarobki z tytułu pracy (oraz pożyczki) były na bieżąco wykorzystywane.

Sąd Okręgowy podzielił w całości opinię biegłej A. J. (2) wydaną w postępowaniu apelacyjnym jako logiczną, dokładną, fachową i należycie uzasadnioną. Należy podkreślić, że A. J. (2) jest rzeczoznawcą majątkowym, który od wielu lat wykonuje opinie na zlecenie Sądów i tym samym dysponuje dużym doświadczeniem. Opinia została sporządzona po dokonaniu szczegółowych oględzin budynku obejmujących także pomiary konieczne do wykonania opinii i co istotne w obecności uczestnika. Dokonując wyceny biegła zastosowała metodologię wyceny adekwatną do przedmiotu zlecenia, zgodnie z przepisami ustawy o gospodarce nieruchomościami i przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 września 2004r. w sprawie wyceny nieruchomości i sporządzania operatu szacunkowego. Biegła A. J. (2) w sposób wyczerpujący i logiczny odpowiedziała na wszystkie zarzuty do jej opinii zgłoszone przez uczestnika a dalsze zarzuty do opinii stanowią wyłącznie nieskuteczną polemikę uczestnika z ustaleniami i wyliczeniami biegłej, która nie może odnieść zamierzonego skutku. Uczestnik nie zdołał bowiem wykazać, aby wyliczenia biegłej były obarczone błędami natury metodologicznej, rachunkowej czy innej.

Mając na uwadze dodatkowe ustalenia faktyczne poczynione w postępowaniu apelacyjnym Sąd Okręgowy zmienił zaskarżone postanowienie w następującym zakresie. Po pierwsze podlegał zmianie punkt II. dotyczący składu majątku wspólnego, w ramach którego należało ująć ponadto wchodzące w skład majątku wspólnego składniki w postaci: kwoty 1174,91 zalegającej na rachunku bankowym E. K. (1) w dacie rozvodu (na podstawie art. 31 §1 i §2 pkt.1. k.r.o.) oraz składki zaewidencjonowane na subkoncie E. K. (1), o którym mowa w art. 40a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w okresie od 1 maja 2011r do 11 października 2011r. (na podstawie art. 31 §1 i §2 pkt.4 k.r.o.) i środki w łącznej liczbie (...) na rachunku E. K. (1) w (...) Otwarty Fundusz Emerytalny zgromadzone do dnia 11 października 2011r. (na podstawie art. 31 §1 i §2 pkt.3. k.r.o.). Przedmiotowy punkt podlegał zmianie również w części dotyczącej ustalenia wartości nakładów z majątku wspólnego na majątek osobisty uczestnika zgodnie z wyliczeniami przedstawionymi powyżej. Ustalając wartość tych nakładów na kwotę 239 964 zł Sąd Okręgowy uwzględnił treść art. 33 pkt.1, 2, 6 i 10 k.r.o. w brzmieniu obowiązującym od dnia 20 stycznia 2005r a to na zasadzie art. 5 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004r. o zmianie ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw. Zgodnie z tymi przepisami do majątku osobistego każdego z małżonków należą m.in. prawa majątkowe nabyte przez dziedziczenie, zapis lub darowiznę, chyba, że spadkodawca lub darczyńca inaczej postanowił (art. 33 pkt.2), przedmioty uzyskane z tytułu odszkodowania za uszkodzenie ciała lub wywołanie rozstroju zdrowia albo z tytułu zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, nie dotyczy to jednak renty należnej poszkodowanemu małżonkowi z tytułu całkowitej lub częściowej utraty zdolności do wykonywania pracy zarobkowej albo z powodu zwiększenia się jego potrzeb lub zmniejszenia widoków na przyszłość (art. 33 pkt. 6) i przedmioty majątkowe nabyte w zamian za składniki majątku osobistego, chyba, że przepis szczególny stanowi inaczej (art. 33 pkt.10). W niniejszej sprawie niespornym było, że nieruchomości figurujące w księgach wieczystych na nazwisko J. K. (1) z uwagi na podstawę nabycia (dziedziczenie) stanowią jego majątek osobisty. Na zasadzie surogacji ustanowionej w art. 33 pkt. 10 k.r.o. do majątku osobistego uczestnika weszły środki pieniężne uzyskane z tytułu odszkodowania za szkody wynikłe z pożaru budynku gospodarczego i następnie wszelkie przedmioty majątkowe nabyte za to odszkodowanie. Również na zasadzie surogacji majątek osobisty uczestnika stanowią te części składowe nieruchomości, które powstały z materiałów pochodzących ze starego budynku mieszkalnego. Na mocy art. 33 pkt. 1 k.r.o. do majątku osobistego weszły materiały budowlane nabyte przed zawarciem małżeństwa a na zasadzie art. 33 pkt.6 i 10 te materiały budowlane , które nabyto za środki pieniężne uzyskane z tytułu odszkodowania za uszkodzenie ciała i z tytułu zadośćuczynienia.

Na mocy art. 33 pkt. 2 do majątku osobistego weszło drewno darowane uczestnikowi przez władze gminne po pożarze budynku gospodarczego.

Z kolei nakładem z majątku wspólnego na majątek osobisty uczestnika są te części składowe nieruchomości, które powstały kosztem majątku wspólnego. W myśl art. 31 i 32 k.r.o. majątkiem wspólnym są środki uzyskiwane przez obojga małżonków w trakcie małżeństwa z tytułu wynagrodzenia za pracę (również z tytułu renty z tytułu całkowitej lub częściowej utraty zdolności do wykonywania pracy), dochodów z innej działalności zarobkowej każdego z małżonków (np. z pracy dorywczej uczestnika, z wynajmu pokoi turystom, ze sprzedaży płodów rolnych z gospodarstwa). Majątek wspólny to także dochody z majątku wspólnego jak i osobistego każdego z małżonków (np. odsetki od lokat terminowych). Należy podkreślić, że art. 31 k.r.o. nie zawiera wyczerpującego wyliczenia składników majątku wspólnego i zestawienie w/w przepisu z treścią art. 33 k.r.o. prowadzi do wniosku, że majątkiem wspólnym jest wszystko to, co powstało w trakcie małżeństwa a zarazem nie realizuje dyspozycji któregoś z dziesięciu punktów art. 33 k.r.o. W konsekwencji w ocenie Sądu Okręgowego majątkiem dorobkowym jest także wytwór osobistej pracy jednego z małżonków w trakcie małżeństwa. W związku z powyższym nie zasługiwał na uwzględnienie postulat uczestnika, aby od wartości nakładów podlegających rozliczeniu między stronami odjąć wartość robocizny, czyli jego osobistej pracy przy budowie. Uwzględnienie tego wniosku byłoby równieź wysoce krzywdzące dla wnioskodawczyni. Należy bowiem zauważyć, że w czasie, w którym uczestnik pracował na budowie, wnioskodawczyni pracowała zawodowo, zarabiała pieniądze na bieżące utrzymanie, prowadziła dom i wychowywała dwójkę dzieci.

W związku ze zmianą punktu II. zaskarżonego orzeczenia w dalszej kolejności podlegał zmianie punkt III. dotyczący podziału majątku wspólnego. W kwestii sposobu podziału nie zasługiwał na uwzględnienie wniosek apelującego, aby przyznać wnioskodawczyni telewizor (...) oraz całość środków w OFE i składek na subkoncie w ZUS. Jeśli chodzi o telewizor, to w toku postępowania przed Sądem Rejonowym nie było między stronami sporu, co do tego kto ma go otrzymać. E. K. (1) wnosiła, aby telewizor przyznać uczestnikowi a ten nie wyraził jednoznacznego sprzeciwu. Fakt, że telewizor ten cały czas jest w posiadaniu uczestnika przemawia za tym, aby jemu został przyznany. Jeśli chodzi o składki w ZUS i środki w OFE to należy zauważyć, że strony nie osiągnęły porozumienia co do sposobu podziału tych środków. W szczególności wnioskodawczyni nie wyraziła zgody na przejęcie całości zgromadzonych środków i składek i dokonanie spłaty ich wartości na rzecz uczestnika. W tych okolicznościach w ocenie Sądu jedynym możliwym rozwiązaniem prawnym jest podział zgromadzonych środków i składek pomiędzy oboje byłych małżonków stosownie do wielkości udziałów w majątku wspólnym. Powyższe w odniesieniu do środków w OFE wynika z art. 126 -130 ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz. U. z 2010 r., nr 34, poz. 189) a w odniesieniu do składek na subkoncie w ZUS wynika z art. 40 e ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Podział środków i składek po połowie jest równieź sprawiedliwy. Wartość rynkowa tych praw cały czas zmienia się, nie mogą one być przedmiotem swobodnego obrotu a możliwość wykorzystania tych środków nastąpi dopiero po osiągnięciu wieku emerytalnego. Uczestnik z powodu pobierania wyłącznie renty nie ma zgromadzonych żadnych środków w OFE ani składek na subkoncie w ZUS. W tych okolicznościach podział po połowie omawianych praw będzie korzystny dla obu stron.

Konsekwencją zmiany punktu III. jest zmiana punktu V. i VI. Zaskarżonego orzeczenia. Wartość przedmiotu postępowania tworzą: wartość nakładów z majątku wspólnego na majątek osobisty uczestnika w kwocie 239 964 zł, kwota na koncie bankowym wnioskodawczyni w dacie rozvodu - 1174,91 zł, telewizor – 1999zł, meble – 1969 zł, środki zgromadzone w OFE – 36 395,24 zł, składki zgromadzone w ZUS – 618,68 zł. – tj. łącznie 282 120,83 zł.

Z tytułu rozliczenia nakładów z majątku wspólnego na majątek osobisty uczestnika wnioskodawczyni należy się spłata połowy wartości tych nakładów tj. 119 982 zł. Składki na subkoncie w ZUS i środki w OFE podzielono po połowie a więc z tego tytułu nie powstają dalsze rozliczenia. Ruchomości będące przedmiotem podziału mają wartość ogółem 5 142,91 zł (1174,91 zł plus 1999 zł plus 1969 zł). Uczestnik otrzymał telewizor o wartości 1999 zł a więc z tytułu podziału ruchomości należy mu się od wnioskodawczyni kwota 572, 45 zł.

W sumie uczestnik winien spłacić wnioskodawczynię kwotą 119 409, 55 zł tj. po zaokrągleniu kwotą 119 410 zł stanowiącą różnicę kwot 119 982 zł i 572,45 zł.

Splata dla wnioskodawczyni od uczestnika została rozłożona przez Sąd I instancji na raty, od czego wnioskodawczyni nie apelowała. W tym zakresie rozstrzygnięcie Sądu II instancji nie mogło być mniej korzystne dla apelującego. Pozostało jedynie do rozważenia, czy nie należy ustalić więcej rat i w mniejszej wysokości, jak domagał się apelujący. Zważywszy na niskie dochody uczestnika oczywistym jest, że z samych bieżących dochodów (z renty) uczestnik nie jest w stanie spłacić wnioskodawczyni. Musi podjąć szczególne starania na uzyskanie środków na spłatę, co nie jest niemożliwe. Jak wynika z oświadczenia majątkowego uczestnika (k. 19-22) i wypisu z rejestru gruntów k. 45 uczestnik jest właścicielem nie tylko działki siedliskowej, ale także innych działek o łącznej pow. 2,77 ha. Poza tym w domu uczestnika mieszka jego dorosła i pracująca córka, która w związku, z tym powinna pomóc ojcu w dokonaniu spłaty. Uczestnik może starać się także o pożyczkę zabezpieczoną hipotecznie. Dom uczestnika jest duży i może przynosić dochody (np. z wynajmu mieszkania na jednej kondygnacji lub pokoi turystom). W ocenie Sądu Okręgowego posiadanie wartościowego majątku przez uczestnika wyklucza możliwość obniżenia spłaty dla E. K. (1) na podstawie art. 5 k.c. – co sugeruje apelujący w swoich pismach. W tych okolicznościach faktycznych niekwestionowany przez wnioskodawczynię fakt złego stanu zdrowia uczestnika nie jest okolicznością wystarczającą do ewentualnego obniżenia spłaty. Wnioskodawczyni nie posiada żadnego wartościowego majątku i otrzymanie spłaty z majątku dorobkowego umożliwi jej ustabilizowanie sytuacji mieszkaniowej i życiowej.

Korekta zaskarżonego postanowienia musiała dotyczyć także rozstrzygnięcia o wydatkach na opinie biegłej. Jak wynika z akt sprawy ani wnioskodawczyni ani uczestnik nie uzyskali zwolnienia od kosztów sądowych w zakresie dotyczącym wydatków na opinie. Sąd Rejonowy zwolnił E. K. (1) od opłaty od wniosku w połowie a uczestnika J. K. (1) od opłat sądowych w całości. W pozostałym zakresie wnioski o zwolnienie od kosztów oddalił. W tych okolicznościach rozstrzygnięcie zawarte w punkcie VII. było błędne i podlegało zmianie. Koszty opinii biegłej wydatkowane tymczasowo przez Skarb Państwa w toku postępowania przed Sądem Rejonowym podlegały ściągnięciu od obu stron po połowie na zasadzie art. 83 ust. 2 w związku z art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w związku z art. 520 §1 k.p.c. Koszty te były konieczne a ich poniesienie leżało w interesie obu stron postępowania.

Mając powyższe na uwadze na zasadzie art. 386 §1 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. orzeczono jak w punkcie 1. postanowienia.

Dalej idące żądania apelacji nie zasługiwały na uwzględnienie. W szczególności bezzasadnie uczestnik domagał się ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym. Należy przypomnieć, że zgodnie z treścią art. 43 § 1 k.r.o. oboje małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym. Taka zasada odpowiada normalnemu układowi stosunków wzajemnych w małżeństwie", a majątek wspólny "jest z reguły owocem wspólnym starań obojga małżonków, niezależnie od tego, w jakiej postaci starania te przejawiają się". Sąd Najwyższy wskazał także, że małżonkowie mają z chwilą ustania wspólności "równe udziały w majątku wspólnym, stanowiącym ich dorobek, niezależnie od tego, w jakim stopniu każdy z nich przyczynił się do jego powstania" (postanowienie SN z dnia 24 października 1996 r., II CKU 10/96, Prok. i Pr. - dodatek 1997, nr 2, poz. 33). Przepis art. 43 § 2 k.r.o. wskazuje na dwie przesłanki ustalenia nierównych udziałów, które muszą wystąpić łącznie, a mianowicie ważne powody oraz różny stopień przyczynienia się każdego z małżonków do powstania majątku wspólnego (postanowienie SN z dnia 21 listopada 2002 r., III CKN 1018/00, LEX nr 77054). Ważne powody dotyczą oceny, kwalifikacji zachowania drugiego małżonka oraz spowodowanych przez niego takich stanów rzeczy, które stanowią przyczynę niższej wartości majątku wspólnego niż ta, która wystąpiłaby, gdyby postępował właściwie. Nie stanowią jednak ważnych powodów okoliczności niezależne od małżonka i przez niego niezawinione, w szczególności związane z nauką, chorobą czy bezrobociem. Ocena ważnych powodów musi być kompleksowa, ponieważ częściowe tylko negatywne postępowanie może być skutecznie skompensowane inną, pozytywną formą aktywności, kształtującą majątek wspólny. Przy ocenie w jakim zakresie każdy z małżonków przyczynił się do powstania majątku wspólnego bierze się pod uwagę także nakład osobistej pracy przy wychowywaniu dzieci i we wspólnym gospodarstwie domowym (art. 43 §3 k.r.o.) Art. 43 § 2 k.r.o. nie znajduje zastosowania w każdym wypadku faktycznej nierówności przyczynienia się, lecz jedynie gdy małżonek w sposób rażący lub uprzedmiotowo nie przyczynia się do powstania dorobku.

W niniejszej sprawie apelujący nie wykazał zaistnienia jakichkolwiek okoliczności faktycznych, które uzasadniałyby ocenę, że udział wnioskodawczyni w majątku wspólnym powinien być niższy niż udział uczestnika. E. K. (1) przez cały okres małżeństwa pracowała zawodowo, zarabiała na utrzymanie rodziny a ponadto prowadziła dom i wychowywała dzieci. Uczestnik nie był w stanie sformułować żadnych konkretnych zarzutów pod adresem uczestniczki. Fakt, że prace budowlane przy budowie domu wykonywał osobiście uczestnik a nie wnioskodawczyni nie może uzasadniać nierównych udziałów w majątku wspólnym, ponieważ wynikało to z „męskiego” charakteru tych prac, podziału obowiązków między małżonkami oraz z faktu, że uczestnik od czasu wypadku nie miał stałej pracy, był na rencie a więc dysponował wolnym czasem, w przeciwieństwie do wnioskodawczyni, która cały czas pracowała zawodowo.

Nie zasługiwał na uwzględnienie także podniesiony w apelacji zarzut potrącenia ze splatą należną wnioskodawczyni kwot – zdaniem apelującego należnych mu od E. K. (1) – z tytułu zajmowania dwóch pokoi w budynku mieszkalnym. Zgodnie z art. 46 k.r.o. do podziału majątku wspólnego stosuje się odpowiednio przepisy o wspólności majątku spadkowego i o dziale spadku. W myśl art. 688 k.p.c. do działy spadku stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące zniesienia współwłasności a w szczególności art. 618 §2 i 3 k.p.c. Budynek mieszkalny wybudowany w trakcie małżeństwa na działce uczestnika – choć formalnie - zgodnie z zasadą *superficies solo cedit* – jest własnością uczestnika, to w aspekcie sprawy o podział majątku dorobkowego stanowi tzw. nakład z majątku wspólnego na majątek osobisty uczestnika, podlegający rozliczeniu wyłącznie w ramach sprawy o podział majątku wspólnego. W ocenie Sądu Okręgowego roszczenia związane z posiadaniem tego budynku, jako ściśle związane w kwestiach podlegających rozstrzygnięciu w sprawie o podział majątku (skład majątku wspólnego, wielkość udziałów w majątku wspólnym, rodzaj i wysokość nakładów) mogłyby być rozliczone w ramach sprawy o podział majątku, ale zgodnie z ugruntowanym na tle spraw o zniesienie współwłasności i o dział spadku orzecznictwem, warunkiem skuteczności zgłoszenia tego typu roszczeń jest ich sformułowanie i zgłoszenie w toku postępowania przed Sądem I instancji. W niniejszej sprawie uczestnik zgłosił przedmiotowe roszczenia dopiero na etapie apelacji i na zasadzie art. 316 §1 w związku z art. 383 i art. 13 §2 k.p.c. podlegają pominięciu jako spóźnione – por. Komentarz do art. 618 k.p.c. pod redakcją T. Erecińskiego.

Gdyby natomiast uznać, że zgłoszone na etapie apelacji roszczenia z tytułu posiadania pokoi, nie podpadają pod dyspozycję art. 618 §1 k.p.c. to należy w konsekwencji stwierdzić, że nie mogą być rozpoznane w niniejszym postępowaniu z uwagi na nieprocesowy tryb postępowania i ograniczenie jego przedmiotu do kwestii podziału majątku wspólnego i roszczeń wskazanych w art. 618 §1 k.p.c. Jak wskazuje się w orzecznictwie i doktrynie wyliczenie spraw (sporów) dokonane w art. 618 §1 k.p.c. ma charakter wyczerpujący, toteż wykładnia rozszerzająca nie jest dopuszczalna.

Niezależnie od powyższego należy podnieść, że apelujący nie wykazał okoliczności faktycznych uzasadniających żądanie zapłaty ani co do zasady ani co do wysokości – a zgodnie z treścią art. 6 k.c. należało to do jego obowiązków procesowych. Wnioskodawczyni zaprzeczyła, aby po dacie 30 lipca 2011r. (tj. po dacie wyprowadzenia się od uczestnika) zajmowała dwa pokoje i aby dysponowała nimi z wyłączeniem uczestnika. Przeciwnych okoliczności apelujący nie wykazał. Fakt, że w jednym z pokoi są meble jakiej E. K. (1), chce otrzymać w ocenie Sądu Okręgowego nie uzasadnia żądania zapłaty. Meble do chwili podziału stanowiły współwłasność stron i oboje małżonkowie byli zobowiązani sprawować pieczę nad tymi rzeczami. Jeśli chodzi o zajmowanie pokoi przez wnioskodawczynię przed 30 lipca 2011r. to należy stwierdzić, że przypomnieć, że była ona uprawniona do korzystania z własności uczestnika na mocy art. 28¹ k.r.o.

Sąd Okręgowy nie mógł uwzględnić także żądania apelującego dotyczącego rozliczenia w niniejszym postępowaniu następujących kwot :

- 12 000 zł (lokata terminowa na nazwisko E. K. (1) założona 27 listopada 2009r. i zlikwidowana w maju 2010r. – 490 akt),

- 5 375, 82 zł (wpłata na konto E. K. (1) w lipcu 2008r. k. 485),

- 7111,58 zł (kwota kredytu udzielonego E. K. (1) w marcu 2011r. k. 493/2),

- 1158 zł (wpłata na konto E. K. (1) w sierpniu 2011r. k. 495 akt).

Zasadą w sprawach o podział majątku dorobkowego jest to, że podział majątku obejmuje przedmioty majątkowe, które były składnikami majątku wspólnego w chwili ustania wspólności ustawowej i które istnieją w chwili dokonywania podziału. Przy dokonywaniu podziału nie uwzględnia się tych przedmiotów, które były objęte wspólnością i zostały w trakcie trwania wspólności ustawowej lub po jej ustaniu – zużyte w wyniku normalnego ich używania lub zbyte zgodnie z przepisami o zarządzie majątkiem wspólnym. Żadna z w/w kwot nie figurowała na rachunkach bankowych w chwili rozvodu stron i jako taka nie tworzyła majątku wspólnego podlegającego podziałowi. Kwoty te podlegałyby rozliczeniu tylko wówczas, gdyby apelujący wykazał, że kwoty te zostały bezprawnie zużyte przez wnioskodawczynię na cele inne niż potrzeby rodziny i wbrew jego woli. Okoliczności takie nie zostały wykazane a nawet nie były podnoszone przez uczestnika.

Odnosnie kwoty 12 000 zł należy zauważyć, że w czasie zakładania i likwidowania lokaty strony mieszkały i gospodarowały wspólnie a rachunek bankowy prowadzony na nazwisko E. K. (1) był jedynym używanym rachunkiem bankowym. Zasługuje na wiarę zeznanie wnioskodawczyni, że z pewnością były to wspólne pieniądze wpłacone i wypłacone za wiedzą uczestnika. Jak wynika z dokumentów w listopadzie 2009r. wnioskodawczyni uzyskała pożyczkę w pracy w kwocie 4000 zł, natomiast uczestnik niedługo wcześniej, bo w lutym 2009r zlikwidował lokatę w kwocie 1573 Euro na swoje nazwisko (por. informacja z banku k. 524/2 akt), przy czym kolejnej lokaty na swoje nazwisko nie zakładał. Suma obu kwot daje około 12 000 zł. Jest nieprawdopodobnym, aby w tym czasie wnioskodawczyni była w stanie zaoszczędzić i ukryć przed uczestnikiem 12 000 zł i aby w ogóle miała potrzebę podejmowania takich działań. Uczestnik sugeruje, że kwota ta mogła pochodzić z pożyczek zaciąganych przez wnioskodawczynię w zakładzie pracy, ale wersja ta jest mało prawdopodobna. Jak wynika z dokumentów z karty 73 i 74 akt wnioskodawczyni od 1992r. systematycznie korzystała z możliwości pożyczkowych w zakładzie pracy, pobierając średnio co do dwa lata kwoty rzędu od dwóch do pięciu tysięcy złotych. Ostatnie pożyczki na kwoty po 4 000 zł pochodzą z roku 2007 i z roku 2009r. W świetle zasad logiki, ekonomii i doświadczenia życiowego nieprawdopodobnym jest, aby wnioskodawczyni przez wiele lat pobierała pożyczki z zakładu pracy i gromadziła oszczędności w domu po to, by dopiero w listopadzie 2009r wpłacić je do banku. Z zeznań i pism procesowych apelującego wynika, że posiadał pełnomocnictwo do rachunku E. K. (1). Z zeznań uczestnika wynika także, że samochód A. o wartości nabycia ponad 10 000 zł został zakupiony w dniu 29 października 2010r. a więc po dacie likwidacji lokaty. Wszystkie podniesione wyżej okoliczności nie dają podstaw do wniosku, że E. K. (1) zagarnęła z majątku wspólnego w/w kwotę.

Jeśli chodzi o kwotę 5 375, 82 zł to z dokumentów wynika, że była to wpłata na konto E. K. (1) w lipcu 2008r. dokonana przez zakład pracy wnioskodawczyni. Zważywszy na rodzaj i ilość operacji wykonywanych na koncie E. K. (1) w pełni wiarygodne jest zeznanie wnioskodawczyni, że była to nagroda z zakładu pracy i że została zużyta na potrzeby rodziny i bieżące wydatki.

Z kolei kwota - 7111,58 zł to kwota kredytu pobranego przez wnioskodawczynię na potrzeby sprawy rozwodowej i przez nią spłacanego – w znacznej części po rozwodzie. Z wyciągu z rachunku bankowego wynika, że w/w kredyt wnioskodawczyni spłacała w ratach po około 250 zł począwszy od 2 maja 2011r. a więc do daty rozvodu spłaciła około 1500 zł (sześć rat) i tylko ewentualnie ta kwota mogłaby być brana pod uwagę przy rozliczeniach. W ocenie Sądu Okręgowego jednakże brak podstaw do rozliczania tej kwoty, ponieważ pobranie pożyczki na wydatki związane z rozwodem a następnie wydanie pieniędzy na ten cel nie jest działaniem bezprawnym i w żadnym zakresie nie naruszyło interesów majątkowych uczestnika.

Również kwota 1158 zł (tj. zapomoga z zakładu pracy wnioskodawczyni z dnia 26 sierpnia 2011r. nie podlega odrębnemu rozliczeniu. Sąd Okręgowy rozliczył środki znajdujące się na rachunku bankowym wnioskodawczyni w dacie rozvodu tj. kwotę 1174,91 zł.

Wśród ostatecznych żądań apelującego pojawiło się także żądanie rozliczenia pożyczki udzielonej mu przez brata A. w kwocie 200 000 starych zł na zakup pojazdu, mającego stanowić współwłasność uczestnika i jego współnika o nazwisku S., następnie uszkodzonego w wypadku, która to pożyczka - co sam apelujący przyznał - nie została zwrócona

i w zasadzie przekształciła się w darowiznę od brata, przeznaczoną na potrzeby związane z budową domu. Uczestnik podnosił też, że nie wie, co stało się z pieniędzmi z tytułu odszkodowania za uszkodzenie w/w pojazdu i w związku z tym domagał się przesłuchania w charakterze świadka swojego współnika S. S. (1). Należy podkreślić, że w toku postępowania przed Sądem Rejonowym uczestnik nie sformułował żadnego konkretnego roszczenia związanego z przedmiotową pożyczką oraz z kwestią wypłaty i przeznaczenia odszkodowania za przedmiotowy pojazd, w związku z czym zasadnie Sąd Rejonowy pominął dowód z przesłuchania tego świadka – jako nieistotny dla rozstrzygnięcia sprawy. O co w istocie chodzi uczestnikowi zostało wyartykułowane dopiero w postępowaniu apelacyjnym, kiedy to w kolejnych pismach uczestnik wywiódł, że w/w pożyczka to jego nakład z majątku osobistego na majątek wspólny, ponieważ umówił się z bratem A., że w zamian za darowanie spłaty pożyczki przeznaczy mu swoją część z należnego mu w przyszłości majątku po rodzicach, przy czym gdyby musiał spłacić tę pożyczkę, to pieniądze uzyskane z odszkodowań, zamiast na budowę, musiałyby przeznaczyć na spłatę tej pożyczki. W ocenie Sądu Okręgowego zgłoszenie tego rodzaju roszczenia dopiero na etapie postępowania apelacyjnego jest spóźnione. O zwrocie wydatków i nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny sąd orzeka wyłącznie na wniosek zgłoszony w postępowaniu w pierwszej instancji, a domagający się zwrotu zobowiązany jest dokładnie określić te żądania zgodnie z art. 187 § 1 pkt.1 w związku z art. 13 §2 k.p.c. (por. postanowienie SN z dnia 4 kwietnia 2012r. I CSK 323/11) Wymogów powyższych apelujący nie spełnił. Poza tym Sąd Okręgowy z korzyścią dla uczestnika w ustaleniach faktycznych przyjął, że znaczna część materiałów budowlanych została zakupiona za pieniądze pochodzące z odszkodowań po pożarze i po wypadku. Uwzględnienie obecnie formułowanych roszczeń w praktyce oznaczałoby niejako podwójne rozliczenie tego samego nakładu z majątku osobistego.

Jeśli chodzi o zarzuty uczestnika dotyczące powiązań majątkowych protokolanta A. R.z wnioskodawczynią, to należy stwierdzić, że nie wykazano, aby fakt protokolowania niektórych rozpraw przez A. R.miał jakikolwiek wpływ na rzetelność tych protokołów i na wynik sprawy. Protokół jest dyktowany pod dyktando sędziego, który na bieżąco kontroluje treść protokołu na monitorze komputera.

Jeśli chodzi o wnioski dowodowe zgłoszone w apelacji i kolejnych pismach procesowych apelującego, to Sąd Okręgowy zapoznał się z wszystkimi dowodami w formie dokumentów, przedłożonymi przez uczestnika zauważając, że część tych dowodów była przedkładana w toku postępowania przed Sądem Rejonowym (np. dowód o zaliczce z PZU, dowody z asygnat itp.) a część nie wnosi nic dla rozstrzygnięcia sprawy (np. dokumenty dotyczące postępowania karnego przeciwko synowi stron czy różnego rodzaju faktury lub rachunki, z których nie wynika z jakich pieniędzy płacono za poszczególne materiały). Jeśli chodzi o wnioski o przesłuchanie kolejnych świadków to na zasadzie art. 381 k.p.c. Sąd Okręgowy pominął dowody z przesłuchania W. Ł., G. K., E. K. (2), I. K., albowiem nie wykazano, że wnioskodawca nie mógł wnioskować o przesłuchanie w/w osób przed Sądem Rejonowym ani nie wykazano, że potrzeba powołania w/w świadków powstała dopiero na etapie apelacji. Sąd Okręgowy oddalił wniosek uczestnika o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego d.s. szacowania nieruchomości i nakładów, ponieważ leżące u podstaw tego wniosku twierdzenie uczestnika, że opinia biegłej J.zawiera liczne błędy jest zupełnie gołosłowne. Sąd Okręgowy dokładnie zanalizował treść opinii wydanej w postępowaniu apelacyjnym, treść zarzutów do tej opinii oraz odpowiedź biegłej na te zarzuty i nie dopatrył się zasadności przedmiotowych zarzutów. Fakt, że wynik opiniowania nie jest zgodny z oczekiwaniami apelującego, nie jest wystarczającą podstawą do dopuszczania dowodu z kolejnych opinii, zwłaszcza, że jest to dowód kosztowny, a uczestnik wyraźnie sprzeciwia się obciążaniu go kosztami opinii biegłych.

Mając powyższe na uwadze na zasadzie art. 385 k.p.c. w związku z art. 13 §2 k.p.c. orzeczono jak w pkt.2. postanowienia.

W pkt. 3. orzeczono na zasadzie art. 83 ust. 2 w związku z art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w związku z art. 520 §1 k.p.c. w sprawach cywilnych. Koszty opinii biegłej J. poniesione w toku postępowania apelacyjnego były konieczne a ich poniesienie leżało w interesie obu stron postępowania.

W związku z uzyskanym zwolnieniem od opłat, uczestnik nie był zobowiązany do uiszczenia opłaty od apelacji, dlatego też na zasadzie art. 80 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych orzeczono jak pkt. 4 sentencji.

O wynagrodzeniu dla pełnomocnika z urzędu wnioskodawczyni orzeczono w pkt. 5. na zasadzie § 13 ust. 1 w związku z § 7 ust. 1 pkt. 10 i §6 pkt.6 oraz § 19-20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

W pkt. 6 orzeczono na zasadzie art. 520 §1 k.p.c.

(...)